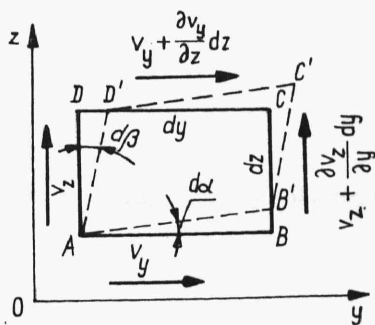

3.4.2. PRĘDKOŚĆ ODKSZTAŁCEŃ KĄTOWYCH ELEMENTU PŁYNU

Rozważmy podstawę elementarnego prostopadłościanu ABCD o bokach dy, dz , leżącą w płaszczyźnie równoległej do rzutni y, z (rys.3.8).

Rys.3.8

Składowe prędkości w kierunku osi y punktów A i D prostokąta oznaczmy odpowied-

nio przez v_y oraz $v_y + \frac{\partial v_y}{\partial z} dz$. Analogicznie wzdłuż osi z składowe prędkości punktów A i B będą v_z i $v_z + \frac{\partial v_z}{\partial y} dy$.

Wskutek różnic prędkości prostokątny element powierzchniowy ABCD odkształci się, przyjmując po upływie czasu dt kształt równoległoboku $AB'C'D'$, jeżeli $\frac{\partial v_y}{\partial y} = \frac{\partial v_z}{\partial z} = 0$. Bok AB obróci się doko-

ła osi x o kąt $d\alpha$, a bok AD o kąt $d\beta$. W związku z tym kąt prosty DAB po odkształceniu elementu płynu zmniejszy się o wielkość $(d\alpha + d\beta)$.

Aby wyznaczyć kąty $d\alpha$ i $d\beta$ musimy określić przesunięcia BB' i DD' . Wartość przesunięcia BB' równa jest iloczynowi promienia obrotu dy przez kąt $d\alpha$ lub różnicy składowych prędkości punktów A i B mnożonej przez czas dt , a zatem

$$d\alpha dy = \left(v_z + \frac{\partial v_z}{\partial y} dy - v_z \right) dt = \frac{\partial v_z}{\partial y} dy dt,$$

czyli

$$d\alpha = \frac{\partial v_z}{\partial y} dt.$$

Analogicznie

$$d\beta = \frac{\partial v_y}{\partial z} dt.$$

Odkształcenie kątowe

$$d\alpha + d\beta = \left(\frac{\partial v_z}{\partial y} + \frac{\partial v_y}{\partial z} \right) dt.$$

Składowa prędkości odkształcenia kątowego w kierunku osi x równa jest stosunkowi odkształcenia kątowego do czasu dt , a więc

$$\frac{d\alpha + d\beta}{dt} = 2\theta_x = \frac{\partial v_z}{\partial y} + \frac{\partial v_y}{\partial z},$$

czyli

$$\theta_x = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial v_z}{\partial y} + \frac{\partial v_y}{\partial z} \right).$$

Analogicznie:

$$\begin{aligned} \theta_y &= \frac{1}{2} \left(\frac{\partial v_x}{\partial z} + \frac{\partial v_z}{\partial x} \right), \\ \theta_z &= \frac{1}{2} \left(\frac{\partial v_y}{\partial x} + \frac{\partial v_x}{\partial y} \right). \end{aligned} \quad (3.8)$$

3.4.3. PRĘDKOŚCI KĄTOWE CHWILOWEGO OBROTU ELEMENTU

Oprócz odkształcenia elementu obserwujemy na rys.3.8 obrót prostokąta ABCD dokoła osi x prostopadłej do płaszczyzny rysunku. Miarą obrotu elementu na płaszczyźnie zOy jest kąt obrotu przekątnej

$$d\varepsilon = \frac{1}{2} (d\alpha - d\beta).$$

Podstawiając w tej zależności:

$$d\alpha = \frac{\partial v_z}{\partial y} dt \quad \text{i} \quad d\beta = \frac{\partial v_y}{\partial z} dt$$

otrzymamy prędkość kątową obrotu elementu dokoła osi x

$$\omega_x = \frac{d\varepsilon}{dt} = \frac{d\alpha - d\beta}{2 dt} = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial v_z}{\partial y} - \frac{\partial v_y}{\partial z} \right).$$

Przez cykliczne przestawienie indeksów otrzymamy składowe prędkości kątowej chwilowego obrotu elementu płynu w otoczeniu punktu A :